

άνοδος

το φροντιστήριο των επιτυχιών

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

A1.α.

1 α

2 β

3 β

A1.β.

Το «παρ' ἧν» αναφέρεται στη λέξη «ὁδόν»

Το «ὕπέρ ὧν» αναφέρεται στη λέξη «τά παραφράγματα»

B1

Ο Πλάτωνας στην προσπάθειά του να αναδείξει τους φιλοσόφους ως τα πλέον κατάλληλα πρόσωπα για να αναλάβουν τη διακυβέρνηση της ιδεώδους πολιτείας του χρησιμοποιεί μία αλληγορία. Μέσω αυτής προτίθεται να εκφράσει τις απόψεις του σχετικά με την παιδεία και την απαιδευσία.

Πιο συγκεκριμένα, στο διάλογο που αναπτύσσεται ανάμεσα στον Σωκράτη και τον Γλαύκωνα ο φιλόσοφος προτρέπει τον συνομιλητή του να παρομοιάσει τον κόσμο στον οποίο ζουν με ένα μισόσκοτεινο χώρο σαν σπηλιά, στο βάθος της οποίας υπάρχουν αλυσοδεμένοι δεσμώτες. Η έναρξη του αλληγορικού λόγου σηματοδοτείται με το ρήμα «ἀπείκασον» το οποίο σημαίνει απομιμούμαι, απεικονίζω, παρουσιάζω μέσα από μια παραβολή/σύγκριση. Μια αλληγορία συνεπάγεται πως όσα λέγονται έχουν και ένα άλλο επίπεδο σημασιών, πως οι λέξεις, οι έννοιες και οι περιγραφές έχουν πέρα από την κυριολεκτική τους και μία συμβολική σημασία. Πρόκειται δηλαδή για μία συνεχή μεταφορά ή παρομοίωση καθιστώντας

με αυτόν τον τρόπο πιο εύληπτους και κατανοητούς, δυσνόητους φιλοσοφικούς όρους.

Με την επιλογή αυτού του σχήματος λόγου, ο φιλόσοφος αποσκοπεί να αποτυπώσει παραστατικά και με ενάργεια το θεματικό κέντρο του μύθου, όπως δηλώνεται με τη χρήση του εμπρόθετου προσδιορισμού «*παιδείας τε πέρι και άπαιδευσίας*». Στην *Πολιτεία* γενικότερα η αναφορά στην παιδεία γίνεται πάντα σε σύνδεση με την ηθική διαπαιδαγώγηση των πολιτών [:γιατί η καλή εκπαίδευση και η ανατροφή, αν διατηρείται γεννά καλές φύσεις, και πάλι οι χρηστές αυτές φύσεις, όταν λάβουν μία τέτοια ανατροφή, θα γίνουν ακόμα καλύτερες από τις προηγούμενες]. Στον μύθο του σπηλαίου, ειδικότερα η αναφορά στην παιδεία έχει και γνωσιολογικό περιεχόμενο: πώς μπορεί ο άνθρωπος να γνωρίσει την αλήθεια, και μάλιστα το αληθινά υπαρκτό; Από τα παραπάνω προκύπτει η πρόθεση του Πλάτωνα να αναδείξει το ρόλο της παιδείας στην αναμόρφωση και αναβάθμιση της ανθρώπινης υπόστασης.

Αντιπροσωπευτική, λοιπόν, της παντελούς έλλειψης παιδείας είναι η κατάσταση των δεσμών που βρίσκονται ακινητοποιημένοι στον κόσμο των αισθητών πραγμάτων. Είναι παγιδευμένοι να ζουν στις απατηλές παραστάσεις των αισθητών πραγμάτων, δέσμιοι της ψευδαίσθησης και της πλάνης, της ηθικής και πνευματικής αποτελμάτωσης, μακριά από την απόλυτη αλήθεια και τον κόσμο των Ιδεών. Οι δεσμώτες έχουν συνηθίσει να αντιλαμβάνονται την καθημερινή τους πραγματικότητα με βάση την επισφαλή γνωσιολογικά εικόνα που τους παρέχουν οι αισθήσεις και δεν είναι πρόθυμοι να αμφισβητούν τους περιορισμούς τους.

Εύλογα συμπεραίνει κανείς ότι η αλληγορία είναι ο πλέον ενδεδειγμένος τρόπος προκειμένου να καταδείξει ο Πλάτωνας το πόσο συγκεχυμένη είναι η αισθητή πραγματικότητα και πόσο επιτακτική ανάγκη είναι η παιδεία ως απαραίτητη προϋπόθεση για την κατάκτηση της αλήθειας.

B2

Τόσο στο παράλληλο κείμενο του Τζωρτζ Όργουελ όσο και στο διδαγμένο κείμενο του Πλάτωνα εντοπίζονται ομοιότητες και διαφορές ως προς τον τρόπο πρόσληψης και κατανόησης των ερεθισμάτων της πραγματικότητας.

Μία ομοιότητα ανάμεσα στα δύο κείμενα έγκειται στην τάση του ανθρώπου να αποδέχεται άκριτα την φαινομενικότητα των πραγμάτων και να διαμορφώνει βάσει αυτής τις πίστεις και τις πεποιθήσεις του. Ειδικότερα, στο παράλληλο κείμενο το απολυταρχικό κόμμα και ο απρόσωπος ηγέτης του, ο Μεγάλος Αδερφός, έχουν κατασκευάσει μία πλαστή πραγματικότητα μέσα από μηχανισμούς χειραγώγησης και αποπροσανατολισμού αναγκάζοντας τους πολίτες να αποδέχονται ακόμα και το παράδοξο, το αλλόκοτο, το άτοπο, δίχως να γνωρίζουν την εξωτερική πραγματικότητα. Αντίστοιχα και οι δεσμώτες του πλατωνικού σπηλαίου είναι αναγκασμένοι λόγω των δεσμών να εμπιστεύονται αποκλειστικά τις αισθήσεις. Δεν

έχουν έρθει σε επαφή με την αληθινή πραγματικότητα, με τον κόσμο της νόησης και ζουν καθηλωμένοι στο έρεβος της άγνοιας.

Στον αντίποδα, μία διαφορά τους εντοπίζεται στο αν και κατά πόσο υιοθετούν τα δεδομένα που τούς παρέχουν οι αισθήσεις. Το Κόμμα στο απόσπασμα του Όργουελ πειθαναγκάζει τους πολίτες να απορρίπτουν την πραγματικότητα όπως τη συλλαμβάνουν με τις αισθήσεις της όρασης και της ακοής, χωρίς να επεξεργάζονται τις πληροφορίες που τους παρέχονται. Απεναντίας, στο κείμενο του Πλάτωνα, οι αλυσοδεμένοι δεσμώτες στο επίπεδο της εικασίας, προσκολλημένοι στις αισθήσεις του ταυτίζουν εσφαλμένως τις σκιές και τους ήχους με την αλήθεια. Δεν απορρίπτουν όσα ακούν και βλέπουν λόγω της πνευματικής αδράνειας. *

Καταληκτικά και τα δύο κείμενα περιγράφουν μια δυστοπική πραγματικότητα, ένα απείκασμα του πραγματικού κόσμου από τον οποίο δύσκολα μπορεί κανείς να αποδράσει και να λυτρωθεί από τα δεσμά της φαινομενικότητας.

*Εναλλακτικά, θα μπορούσαν να αναφερθούν και οι παρακάτω διαφορές:

- Όργουελ: Ο υλικός (αισθητός) κόσμος αντιμετωπίζεται ως αληθινός από τον Γουίνστον.
Πλάτωνα: Ο αισθητός κόσμος είναι ψεύτικος .
- Όργουελ: Ο Γουίνστον επιθυμεί να ελευθερωθεί.
Πλάτωνα: Οι δεσμώτες είναι παθητικοί.
- Όργουελ: Ο Γουίνστον συνειδητοποιεί την πραγματικότητα.
Πλάτωνα: Οι δεσμώτες δεν συνειδητοποιούν την πραγματικότητα.

B3

1 . οισοφάγο	2. φόρος	3. φορέματα / πανωφόρια
4. φέρσιμό	5. φερέφωνό	

B4

1. ΛΑΘΟΣ	2. ΛΑΘΟΣ	3. ΣΩΣΤΟ
4. ΣΩΣΤΟ	5.ΛΑΘΟΣ	

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1. (Λέει ο Πρόδικος ότι φάνηκε) ότι συχνά παρατηρούσε από πάνω ως κάτω τον εαυτό της και εξέταζε (για να αντιληφθεί) και αν κάποιος άλλος την παρατηρεί, και πολλές φορές έριχνε το βλέμμα της και στη σκιά της. Όταν, λοιπόν, έφτασαν πιο κοντά στον Ηρακλή, (λέει ο Πρόδικος) ότι εκείνη , η οποία περιγράφηκε πρώτη, βάδιζε με

τον ίδιο τρόπο, ενώ η άλλη, επειδή ήθελε να προλάβει, πήγε τρέχοντας προς τον Ηρακλή και είπε: «Σε βλέπω, Ηρακλή, να απορείς ποιο δρόμο για τη ζωή σου να πάρεις. Εάν, λοιπόν, κάνεις εμένα φίλη, θα σε οδηγήσω στον πλέον ευχάριστο και εύκολο δρόμο, και αφενός από τα ευχάριστα δε θα υπάρξει τίποτα που να μην το γευτείς, αφετέρου θα περάσεις όλη σου τη ζωή χωρίς να δοκιμάσεις τα δυσάρεστα.

Γ2. Στο απόσπασμα από το έργο του Ξενοφώντα «Απομνημονεύματα» περιγράφεται η Αρετή και η Κακία κατά τη συνάντησή τους με τον Ηρακλή. Η Αρετή, αφενός, παρουσιάζεται ως μια γυναίκα με ωραίο πρόσωπο, με φυσική ευγένεια, καθαρή, με μάτια γεμάτα αιδώ και στάση που έδειχνε σωφροσύνη, ήταν δε ντυμένη με λευκό φόρεμα. Η Κακία, αφετέρου, ήταν χυμώδης στο σώμα και αφράτη, ήταν δε βαμμένη ώστε να φαίνεται πιο λευκή και πιο κόκκινη απ' ό,τι ήταν στην πραγματικότητα. Ως προς τη στάση του σώματος έδινε την εντύπωση ότι ήταν πιο ψηλή και είχε στα μάτια της μια αναίδεια. Τέλος, φορούσε φόρεμα μέσω του οποίου διαφαινόταν η νεανική ομορφιά της.

Γ3α. γυναῖκας: γυναικός

φύσει: φύσεως

τό σῶμα: τοῦ σώματος

καθαρότητι: καθαρότητος

Γ3β. φάνηθι, μειζόνων, ὀψομένη, ἐπεσκόπει/ ἐπεσκοπεῖτο, ἀγάγωμεν, οὐδεμιᾶ

Γ4α. ἰδεῖν: απαρέμφατο της αναφοράς από το επίθετο «εὐπρεπῆ».

τῆς φύσεως: ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός, γενική συγκριτική και β' ὀρος σύγκρισης στο «ὀρθοτέραν».

Ἡρακλεῖ: αντικείμενο στο απαρέμφατο «προσδραμεῖν».

ἀποροῦντα: κατηγορηματική μετοχή η οποία αναφέρεται στο «σε» από το αισθητικό ρήμα «ὀρῶ» και λειτουργεί συντακτικά ως κατηγορηματικός προσδιορισμός.

φίλην: κατηγορούμενο στο «ἐμέ».

τῶν χαλεπῶν: ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός, γενική αντικειμενική στο «ἄπειρος»

Γ4β. «εἴ τις ἄλλος αὐτήν θεᾷται»: Δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική πρόταση. Εκφέρεται με οριστική («θεᾷται») γιατί δηλώνει κάτι το πραγματικό και λειτουργεί συντακτικά ως αντικείμενο στο απαρέμφατο «ἐπισκοπεῖν».

ἀνὸς